

Saugi techninė priežiūra – saugūs darbuotojai

Apibrėžimas

Įrangos, instaliacijos, pastatų ar transporto priemonių techninė priežiūra – tai techninės, administracinės ir valdymo priemonės, kuriomis siekiama išsaugoti arba atkurti tokią šių objektų būklę, kad juos būtų galima naudoti pagal paskirtį (!) ir išvengti gedimų ar būklės blogėjimo. Techninės priežiūros veikla apima:

- tikrinimą,
- bandymą,
- matavimą,
- keitimą,
- sureguliuojimą,
- remontą,
- gedimų nustatymą,
- dalių keitimą,
- aptarnavimą.

Tai labai dažna veikla, kurią vykdantiems darbuotojams gresia įvairūs pavojai

Techninės priežiūros darbai atliekami visose darbo vietose ir visuose pramonės sektoriuose. Ji įeina į daugelio darbuotojų – ne tik techninės priežiūros technikų ir inžinierių – kasdienes pareigas. Techninę priežiūrą atliekantiems darbuotojams gali grėsti šie pavojai:

- kaulų ir raumenų sistemos pažeidimai (KRSP), kai atliekant užduotis reikia pasilenkti arba kūno padėtis yra nepatogi arba dirbant nepalankiomis aplinkos sąlygomis (pavyzdžiui, šaltyje);
- kvėpavimo takų susirgimai dėl asbesto poveikio atliekant senų pastatų ar pramonės įrenginių techninės priežiūros darbus;
- odos ir kvėpavimo takų ligos, sukeltos sąlyčio su pavojingomis medžiagomis – tepalais, tirpikliais, šėdinamosiomis medžiagomis ir dulkėmis, įskaitant kancerogenines medienos dulkes;
- pavojus uždusti uždaroje erdvėje;
- kenksmingo biologinio poveikio sukeltos ligos – hepatitas A, legioneliozė.

Šie darbuotojai taip pat susiduria su įvairių nelaimingų atsitikimų rizika, pavyzdžiui, jie gali nukristi ar būti sužaloti judančių mechanizmo dalių.

Techninės priežiūros darbai gali būti labai paprasti (pavyzdžiui, elektros lemputės ar spausdintuvo dažų pakeitimas) arba labai sudėtingi (pavyzdžiui, reguliarius elektros jėgaines tikrinimas).

(!) Association Française de Normalisation. Terminologie de la maintenance. Norme NF-EN 13306. X 60-319, AFNOR, Saint-Denis La Plaine, 2001 m. birželio mėn.

Techninės priežiūros poveikis darbuotojų sveikatai ir saugai

Tiek sudėtingos, tiek paprastos techninės priežiūros užduoties atlikimas gali labai pakenkti ne tik šią užduotį atliekančių darbuotojų, bet ir kitų asmenų saugai ir sveikatai. Keli pavyzdžiai:

- Atliekant techninės priežiūros darbus gali įvykti nelaimingas atsitikimas arba galima susižeisti: pavyzdžiui, mašinos techninės priežiūros darbus atliekantiems darbuotojams gresia pavojus susižeisti kam nors netyčia jų įjungus. Darbuotojai gali patirti radiacijos arba pavojingų cheminių medžiagų poveikį, būti sužaloti judančios mašinos dalies arba patirti KRSP.
- Netinkama techninė priežiūra gali kelti grėsmę saugai: įrangos dalių pakeitimas netinkamomis arba netinkamas remonto atlikimas gali sukelti sunkų nelaimingą atsitikimą, darbuotojo traumą ar įrangos gedimą.
- Jei techninės priežiūros darbai neatliekami, gali ne tik sutrumpėti įrangos ar pastatų naudojimo laikas, bet ir įvykti nelaimingas atsitikimas: pavyzdžiui, jei nebus suremontuotos apgadintos sandėlio grindys, gali įvykti šakinio keltuvo avarija, susižeisti keltuvo vairuotojas ar aplinkiniai, taip pat gali būti apgadintas kroviny.

Penkios pagrindinės saugios techninės priežiūros taisyklės

Techninės priežiūros procesas prasideda dar prieš pradėdamas vykdyti konkrečius techninės priežiūros darbus ir baigiasi tada, kai atliktas darbas patikrinamas bei patvirtinamas ir parengiami atliktą užduotį patvirtinantys dokumentai. Darbuotojų ir (arba) jų atstovų dalyvavimas visuose šio proceso etapuose ne tik didina paties proceso saugą, bet ir gerina darbo kokybę.

Toliau paaiškinami penki saugios techninės priežiūros žingsniai.

Techninės priežiūros planavimas

Darbdavys turi šios veiklos rizikos vertinimą ir į šį procesą įtraukti darbuotojus. Būtina atsižvelgti į šiuos aspektus:

- užduoties apimtį: ką reikia padaryti, kiek laiko reikės užduočiai atlikti, koks bus jos poveikis kitiems dirbantiesiems toje darbo vietoje ir kitoms operacijoms;
- nustatyti esamus pavojus: pavyzdžiui, elektros srovė, pavojingų cheminių medžiagų poveikis, dulkės arba asbestas ore, uždara erdvė, judančios mechanizmų dalys, pavojus nukristi ar į ką nors atsitrenkti, sunkių objektų kėlimas, sunkiai pasiekiamos arba sunkiai prieinamos detalės;
- ko reikia šiai užduočiai atlikti: darbą atliekančių darbuotojų kvalifikacija ir jų skaičius, kas dalyvaus šiame darbe, kokie konkretūs dalyvių vaidmenys (kas atsakingas už ryšius su rangovo arba darbus užsakiusio darbdavio darbuotojais, kas valdo užduotį, kam reikia pranešti apie kilusias problemas), reikalingi įrankiai, asmeninės apsaugos priemonės (AAP) ir kitos darbuotojų saugos priemonės (pvz., pastoliai ar matavimo prietaisai), kurių gali prireikti;
- galimybę saugiai patekti į darbo zoną ir prireikus iš jos (skubiai) pasitraukti;
- būtinybę užduotį atliekančius ir šalia dirbančius darbuotojus mokyti ir informuoti apie užduotį (kad jie turėtų reikiamą įgūdžių ir būtų užtikrintas jų saugumas), pavaldumo tvarką ir darbo procedūras, įskaitant pranešimų apie kilusias problemas teikimą. Tai ypač svarbu, kai techninės priežiūros darbus atlieka subrangovai.

Darbuotojai turėtų dalyvauti planuojant techninę priežiūrą, nes jie gali nustatyti gresiančius pavojus ir tinkamiausius būdus jų išvengti. Rizikos vertinimo išvadas ir planavimo rezultatus reikėtų pranešti techninės priežiūros darbus atliekantiems darbuotojams ir kitiems asmenims, kuriems tai gali būti svarbu. Labai svarbu mokyti darbuotojus bei subrangovus ir supažindinti juos su nustatytomis procedūromis, siekiant užtikrinti jų saugą.

Darbas saugioje aplinkoje

Procedūrų, nustatytų planavimo etapu vertinant riziką, būtina laikytis. Pavyzdžiui, būtina išjungti įrangos, kurios techninės priežiūros darbai atliekami, maitinimą ir naudoti sutartą „užrakto“ sistemą.

Prie šios įrangos reikėtų pritvirtinti įspėjimą, kuriame būtų nurodyta „užrakinimo“ data ir laikas ir asmens, įgalioto nuimti „užraktą“, pavardė. Taip mašinos techninę priežiūrą atliekančiam darbuotojui negrės pavojus, kad kas nors netyčia ją įjungs. Tokiam darbuotojui taip pat gali grėsti pavojus, jei, pavyzdžiui, mašina nėra saugios darbinės būsenos (pavyzdžiui, jei nuimtos apsaugos priemonės). Darbuotojai turėtų įsitikinti, kad jų darbo plane yra nurodytas saugus kelias į darbo zoną ir iš jos išėiti.

Tinkamos įrangos naudojimas

Techninės priežiūros užduotis atliekantys darbuotojai turėtų naudoti tinkamus įrankius ir įrangą, kurie gali skirtis nuo įprastai naudojamų įrankių ir įrangos. Jiems gali tekti dirbti neįprastose darbo vietose, be to, jiems gali grėsti įvairūs pavojai. Todėl jie taip pat turi naudotis tinkamomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis (AAP). Pavyzdžiui, ore, kuriuo kvėpuoja oro ištraukimo ir vėdinimo sistemų filtrus valantys arba keičiantys darbuotojai, dulkių koncentracija gali būti daug didesnė negu įprasta toje darbo vietoje. Taip pat turi būti įmanoma saugiai pasiekti tokius filtrus, kurie dažnai įrengiami pastato pastogėje. Darbuotojai turi būti aprūpinti reikiama darbo įrankiais ir AAP, numatytais planuojant ir vertinant riziką (kartu su reikiama nurodymais, kaip naudotis šiais įrankiais ir AAP), ir jais naudotis.

Planavimo etape nustatytos saugaus darbo praktikos būtina laikytis

Darbo plano reikėtų laikytis visada, net jei trūksta laiko: nukrypimai gali labai brangiai kainuoti – gali įvykti nelaimingi atsitikimai, gali būti sužeisti žmonės ar padaryta žalos turtui. Jei atsitiktų koks nors nenumatytas įvykis, apie jį reikėtų pranešti darbų vadovams ir (arba) pasitarti su kitais specialistais. Labai svarbu nepamiršti, kad dirbant įgūdžių ir gebėjimų neatitinkantį darbą gali įvykti labai sunkus nelaimingas atsitikimas.

Darbą būtina tikrinti

Būtina įsitikinti, kad užduotis tikrai atlikta, tvarkytas objektas – saugus naudoti, o visos susidariusios atliekos – pašalintos. Visą patikrinus ir nustačius, kad padėtis saugi, galima užregistruoti atliktą užduotį, nuimti apsauginius užraktus, pranešti darbų vadovams ir kitiems darbuotojams. Galiausiai reikia parengti ataskaitą vadovybei, kurioje turi būti aprašytas atliktas darbas ir pateikta pastabų apie kilusias sunkumus ir rekomendacijų, kaip pagerinti padėtį. Geriausia visus šiuos klausimus taip pat aptarti darbuotojų susirinkime, kuriame techninės priežiūros procese dalyvaujantys ir šalia dirbantys darbuotojai galėtų įvertinti visas veiklos aplinkybes ir pasiūlyti tinkamų būdų darbo procesui pagerinti.

Techninės priežiūros darbai gali būti pavojingi darbuotojams, bet jei techninė priežiūra nebūtų atliekama, galėtų grėsti dar didesnis pavojus.

Atminkite: kai atliekate techninę priežiūrą, jūsų ir kolegų sveikata ir sauga priklauso nuo jūsų darbo kokybės.

Daugiau informacijos

Šis informacinis biuletenis yra 2010–2011 m. Europos kampanijos, skirtos saugiai techninei priežiūrai, informacinė medžiaga. Kitų šio ciklo informacinių biuletenių ir daugiau informacijos šia tema yra internete adresu:

<http://osha.europa.eu/en/topics/maintenance>.

Ši informacija nuolat papildoma ir atnaujinama.

Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao, ESPAÑA

Tel. +34 944794360 • Faks. +34 944794383

El. paštas: information@osha.europa.eu

© Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra. Leidžiama dauginti, nurodžius šaltinį. Printed in Belgium, 2010

